

Suomen kestävän kasvun ohjelma **Rakenteellisen sosiaalityön tietotuotanto Kansallinen toteutussuunnitelma**

Rakenteellisen sosiaalityön raportoinnin kehittäminen - projekti

Ulla Hakola, erityisasiantuntija, suunnitelman laatija

Vappu Koskinen, projektipäällikkö

vappu.koskinen@thl.fi

Puh/tel +358 29 524 7208

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos

Institutet för hälsa och välfärd

Finnish Institute for Health and Welfare

PL / PB / P.O. Box 30

FI-00271 Helsinki, Finland

Puh/tel +358 29 524 6000

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Asiakirjan tiedot

Asiakirja sisältyy seuraavan projektin loppuraportointiin	Rakenteellisen sosiaalityön raportoinnin kehittäminen
Pilari ja investointi, jota loppuraportti koskee	Pilari 4, Investointi 3
Organisaatio	Terveiden ja hyvinvoinnin laitos/ Tieto-osasto, Tiedonjalostus-tiimi
Laatija	Erytisasiantuntija Ulla Hakola (projektissa ajalla 12/22–4/25). (Projektipäällikkö Vappu Koskinen, muokkaukset luvun 1 kohtaan 1.2.)

Sisällys

Asiakirjan tiedot.....	2
1. Projektin yhteenveto.....	3
1.1. Projektille asetetut tavoitteet.....	3
1.2. Rakenteellisen sosiaalityön kansallisen tietotuotannon malli -tavoitteen dokumentaatio.....	4
2. Tietotuotannon suunnittelu.....	5
2.1. Tarpeen määrittely: Tarpeen tunnistaminen ja tarpeen arvioiminen.....	6
2.2. Ratkaisun suunnittelu.....	7
2.3. Suunnitelman toteuttaminen.....	9
2.4. Tiedon analyysin suunnittelu sekä projektin jatkokehitys ja -toimenpiteet.....	10
3. Rakenteellisen sosiaalityön tietotuotannon suunnitteluun osallistuneet 5/25 saakka.....	10
4. Lähteet.....	11

1. Projektin yhteenveto

1.1. Projektille asetetut tavoitteet

Tämä rakenteellisen sosiaalityön tietotuotannon toteutussuunnitelma on laadittu Rakenteellisen sosiaalityön raportoinnin kehittäminen -projektissa, joka kuuluu Suomen kestävän kasvun ohjelmaan (Pilari 4, investointi 3).

Projektilla on kaksi tietojohtamista koskevaa tavoitetta: rakenteellisen sosiaalityön alueellinen toteutussuunnitelma ja rakenteellisen sosiaalityön kansallisen tietotuotannon malli. Nämä kaksi tavoitetta liittyvät kiinteästi toisiinsa:

Rakenteellisen sosiaalityön alueellinen toteutussuunnitelman mallipohjan kehittäminen on projektiin osallistuvien hankealueiden eli kaikkien hyvinvointialueiden yhteinen tehtävä. Projektin aikana hyvinvointialueiden tulee laatia toteutussuunnitelma omalla alueellaan. Alueellisessa rakenteellisen sosiaalityön toteutussuunnitelmassa hyvinvointialueet kuvaavat rakenteet ja käytännöt sekä alueellisen että kansallisen tietotuotannon hyödyntämiselle.

Tässä dokumentissa kuvataan rakenteellisen sosiaalityön tietotuotannon mallin tavoitetta ja suunnittelua. Tietotuotannon malli tarkoittaa suunnitteludokumentaatiota, jolla rakenteellisen sosiaalityön kansallinen tietotuotanto voidaan käytännössä toteuttaa. Rakenteellisen sosiaalityön tietotuotannolla pyritään vastaamaan sosiaalihuoltolain 7§ rakenteelliselle sosiaalityölle asetettuihin vaatimuksiin. Tavoitteena on, että tietotuotantoa voidaan hyödyntää hyvinvointialueiden tietojohtamisessa organisaation eri tasoilla sekä THL:n toteuttamassa sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisessa arvioinnissa ja ohjauksessa.

Rakenteellisen sosiaalityön tietotuotannon malli valmisteltiin ilmiöpohjaisesti. Tavoitteena on, että tietotuotannon mallin avulla luotava palvelu auttaa tarkastelemaan ilmiöpohjaista tietoa, joka kertoo sosiaalisesta hyvinvoinnista ja sosiaalisista ongelmista kansallisesti, yhteistyö- ja hyvinvointialueilla sekä kuntatasolla. Lisäksi palvelu

mahdollistaa tavoitteellisten toimien ja toimenpide-ehdotusten laatimisen sosiaalisten ongelmien ehkäisemiseen ja korjaamiseen sekä väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.

1.2. Rakenteellisen sosiaalityön kansallisen tietotuotannon malli - tavoitteen dokumentaatio

Projekti saavutti tietotuotannon mallille suunnitellut tavoitteet ja tuotosodotukset. Tietotuotannon päätuotokset on kuvattu taulukossa 1. Tietotuotannon muut tuotokset on kuvattu taulukossa 2.

Päätuotos	Sijainti
Rakenteellisen sosiaalityön kansallisen tietotuotannon toteutussuunnitelma	Saatavissa THL:n Yhteistyötiloissa sekä projektin sivulla Innokylässä: https://innokyla.fi/fi/kokonaisuus/rakenteellisen-sosiaalityon-raportoinnin-kehittaminen-projekti
Rakenteellisen sosiaalityön kansallisen tietotuotannon käyttötapaukset	Saatavissa THL:n Yhteistyötiloissa sekä projektin sivulla Innokylässä https://innokyla.fi/fi/kokonaisuus/rakenteellisen-sosiaalityon-raportoinnin-kehittaminen-projekti
Rakenteellisen sosiaalityön kansallisen tietotuotannon käsitelmä (2 kpl)	Saatavissa kuvina THL:n Yhteistyötiloissa sekä projektin sivuilla Innokylässä https://innokyla.fi/fi/kokonaisuus/rakenteellisen-sosiaalityon-raportoinnin-kehittaminen-projekti Julkaistu myös THL:n sisäiseen käyttöön (Visual Paradigm).

Taulukko 1. Saavutetut päätuotokset ja linkit tuotoksiin.

Tuotos	Sijainti
Rakenteellisen sosiaalityön raportointipalvelu	Saatavissa projektin sivuilla Innokylässä https://innokyla.fi/fi/kokonaisuus/rakenteellisen-sosiaalityon-raportoinnin-kehittaminen-projekti

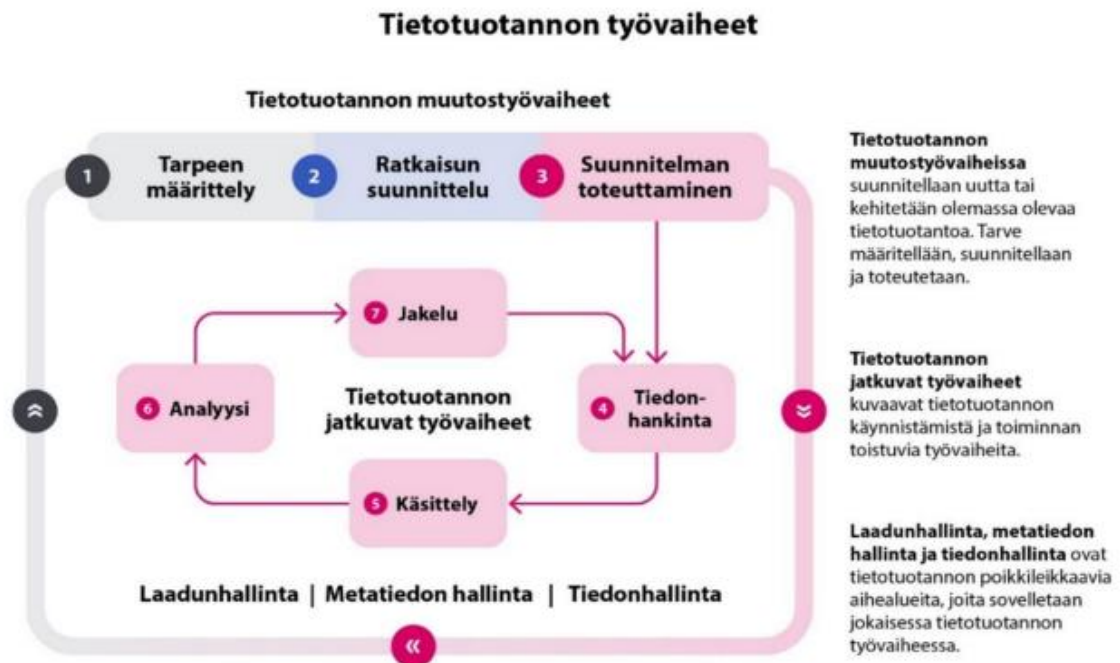
Taulukko 2. Saavutetut muut tuotokset.

Rakenteellisen sosiaalityön tietotuotannon mallin suunnittelu perustui verkostotyöhön ja -johtamiseen. Toteutimme tietotarpeen määrittelyn ja tietopohjan suunnittelutyön tiiviissä yhteistyössä rakenteellisen sosiaalityön kansallisen verkoston kanssa, jossa on edustus jokaiselta hyvinvointialueelta, sosiaalialan osaamiskeskuksista, korkeakouluverkostoista, THL:stä ja STM:stä.

Rakenteellisen sosiaalityön kansallisen tietotuotannon keskeiset hallintaprosessit ja määrittelyjen hallintaan osallistuvat toimijat rooleineen on kuvattu projektin hallintamallissa.

2. Tietotuotannon suunnittelu

Projektissa toteutettu tietotuotannon malli perustuu Valtava-hankkeessa 2020–2021 tietotuotannon suunnittelun ja kehittämisen tueksi laadittuun Tietotuotantomalli-käsikirjaan, (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2021, 19). Projektin aikainen rakenteellisen sosiaalityön tietotuotannon mallin suunnittelu keskittyi tietotuotannon muutostyövaiheista erityisesti ratkaisun suunnitteluun (kuva 1).

Kuva 1. Tietotuotannon työvaiheet.

Tietotuotannon jatkuvat työvaiheet on kuvattu erillisessä projektin hallintamallissa.

2.1. Tarpeen määrittely: Tarpeen tunnistaminen ja tarpeen arvioiminen

Suunnittelemamme tietotuotanto on uusi ja sen perusta on lainsäädännössä, sosiaalihuoltolain (30.12.2014/1301) 7§:ssä.

Projektin tietotuotannon tavoite oli lähtökohtaisesti määritelty seuraavasti: ”THL kehittää yhdessä hyvinvointialueiden kanssa kansallisen rakenteellisen sosiaalityön raportoinnin mallin, jonka THL toteuttaa hyvinvointialueilla suunnattuna systemaattisena tiedonkeruuna. Malli on tarkoitus ottaa koekäyttöön keväällä 2023 ja vakiinnuttaa osaksi kansallista ja alueellista tietojohdantamista vuoden 2025 loppuun mennessä.” (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022.)

Projekti suunnitteli sosiaalihuollon asiakastiedon hyödyntämistä ajassa, jolloin sosiaalihuollon asiakastietoa ei vielä ollut kansallisesti saatavissa ilman erillistiedonkeruuta. Sosiaali- ja terveysministeriön ohjauksesta

projektissa ei lähtökohtaisesti ollut tarkoitus toteuttaa RRP-hankeoppaassa kuvattua tiedonkeruuta, jonka vuoksi projektin tavoiteasettelua tarkennettiin keväällä 2023. Koska rakenteellisen sosiaalityön tietopohjan perusta on sosiaalihuollon asiakastiedossa, eikä tätä tietoa ollut projektin aikana vielä kansallisesti saatavilla, projektin tietotuotannon suunnittelu toteutettiin tulevaisuusorientoituneella työtavalla. Projektissa tuotettu tietotuotannon malli mahdollistaa rakenteellisen sosiaalityön kansallisen tietotuotannon kokonaisuudessaan tulevaisuudessa, kun projektin määrittelyjen mukainen sosiaalihuollon asiakastieto on saatavissa kansallisesti sosiaalihuollon seurantarekisterin avulla.

2.2. Ratkaisun suunnittelu

Rakenteellisen sosiaalityön tietotuotannon määrittelytyö tapahtui verkostoyhteistyönä vuosina 2023–2024. Suunnittelutyötä tehtiin työpajoissa ja hyvinvointialueilla, verkoston tapaamisissa ja Howspace-alustalla.

Rakenteellisen sosiaalityön määrittelyä valmisteltiin ilmiöpohjaisesti. Tausta-ajatuksena valinnalle oli, että sosiaalihuollossa tunnistetut ilmiöt ovat hallinnonrajat ylittäviä ilmiöitä, joihin vaikuttavat tekijät ovat moninaisia. Vuosina 2023–25 projektissa toteutettu tietotuotannon suunnittelutyö toteutui suunnitellusti seuraavilla neljälle ilmiölle: asunnottomuus, mielenterveys, päihteet ja riippuvuudet sekä taloudellinen tilanne ja toimeentulo.

Tietotuotannon suunnittelutyö pilotoitiin vuonna 2023 asunnottomuusilmiön avulla, jonka jälkeen vastaava suunnittelutyö toteutettiin Howspace-alustatyön ja työpajojen yhdistelmällä seuraavasti:

- mielenterveys, päihteet ja riippuvuudet kevät 2024
- taloudellinen tilanne ja toimeentulo syksy 2024

Howspace-alustatyö mahdollisti alueiden osallistumisen suunnittelutyöhön valitsemanaan aikana ja alueiden asiantuntijoiden osallistamisen suunnittelutyöhön laajemminkin.

Tietotuotannon suunnittelu perustuu hyvinvointialueiden määrittelemään tietotarpeeseen. Kaikkien ilmiöiden tietotarpeen määrittelyn avulla muodostui geneerinen tietotarve. Tämä mahdollistaa tietopohjan laajentamisen uusilla ilmiöillä, ja vastaavan tasoisen tietopohjan määrittelyyn myös jatkossa.

Työskentely nosti esille myös alueelliseen ja kansalliseen tietoon perustuvia yksittäisiä tietotarpeita, joihin ei projektin aikana ole mahdollista vastata tai tiedot eivät ole kansallisesti saatavissa. Näitä olivat esimerkiksi alueiden monialaiseen yhteistoimintaan tai sosiaaliturvan muutoksiin liittyvä tieto, jotka molemmat ovat keskeisiä sosiaalityön asiakkaiden arkeen ja ilmiöihin vaikuttavia tekijöitä. Keskeisiä tietotarpeita ovat myös osallisuustieto väestön hyvinvointia kuvaavana mittarina ja järjestöjen tuottama tieto. Useisiin tietotarpeisiin vastaaminen jää tietotuotannon jatkokehitysvaiheeseen.

Projektin tuotoksena valmistui tietotarpeeseen perustuva tietopohja, joka rakentuu sekä ilmiöihin vaikuttavista avoimen datan tiedoista että sosiaalihuollon asiakirjarakenteiden avulla saatavasta tiedosta.

Projektin aikana tietotuotannon asiakastiedon perusta on sosiaalihuollon asiakastiedoissa, mutta ilmiöpohjaisen ajattelun mukaisen kokonaisvaltaisen näkemyksen saaminen edellyttää jatkossa myös terveystietojen ja muiden mahdollisten asiakastiedon lähteiden yhdistämistä valittuihin ilmiöihin.

Rakenteellisen sosiaalityön kansallisen tietotuotannon malli on kuvattu projektin tietotuotannon tuotoksissa. Projektissa on valmisteltu lisäksi kaksi (2) käsitemallia Visual Paradigm-ohjelmistolla. Toinen käsitemalleista kattaa kokonaisuuden ja toinen, johdettu malli, sisältää tässä vaiheessa määriteltävät uudet käsitteet. Tietojen poiminta kansalliseen rakenteellisen sosiaalityön tietokantaan tapahtuu projektissa valmisteltujen käyttötapauksen ja käsitemallien avulla.

Tavoitteena oli, että tietotuotannon ratkaisu mahdollistaa tiedon moniulotteisen tarkastelun siten, että ilmiöitä ja niihin vaikuttavien tekijöiden tietoja voitaisiin tarkastella yhdessä, monitasoisesti ja -näkökulmaisesti, mutta hallitusti. Rakenteellisen sosiaalityön tietotuotantoa varten tarvittavat tiedot muodostavat yhteen tarkasteltavan kokonaisuuden ja hyvinvointialueiden tulee saada palvelusta saatavan tietopohja käyttöönsä esimerkiksi excel-tiedostoon, jotta ne voivat hyödyntää tietomäärittelyjä yhdistäen tietoa hyvinvointialueen omaan tietopohjaan.

2.3. Suunnitelman toteuttaminen

Tietotuotannon mallin ja sen riittävän dokumentaation sekä alustavien käyttöliittymäkuvien valmistuminen mahdollisti tietotuotannon toteutuksen aloituksen keväällä 2025 Tableau-raportointityökalulla. Projektin aikainen tietotuotanto perustuu avoimen datan tietoon.

Lopullinen rakenteellisen sosiaalityön kansallinen tietotuotanto on suunniteltu monitasoiseksi, jossa eri näkymien tiedot mahdollistavat porautumisen tilannekuvatasolta aina asiakastiedon tasolle; tilannekuva, ilmiöstä tiiviisti-näkymä ja ilmiönäkymä. Kahdessa ensimmäisessä näkymässä tietoja kuvataan koko Suomen, yhteistyöalueiden ja hyvinvointialueiden tasolla. Viimeisessä, ilmiönäkymässä, tietoja kuvataan lisäksi mahdollisuuksien mukaan kuntatasolla. Tämä mahdollistaa tarkemman toimintatiedon tarkastelun esimerkiksi yhdessä alueen henkilöstötietojen kanssa.

Keväällä 2025 projektissa valmistuvat rakenteellisen sosiaalityön tilannekuva, jotka perustuivat kansallisiin ohjaaviin asiakirjoihin ja kaikkien ilmiöiden työpajatyöskentelyn perusteella valmisteltuun tietopohjaan, sekä asunnottomuusilmiön ilmiöstä tiiviisti-näkymä. Tableau-raportointivälineen käyttöönottoa edelsi staattiset käyttöliittymäkuvat, jotka alistettiin työpajatyöskentelyyn osallistuneiden verkoston edustajien katselmoinnille. Työpajatyöskentelyn perusteella käyttöliittymien näkymiä ja tekstejä paranneltiin ja täydennettiin edelleen. Verkoston edustajat pääsivät

myös testaamaan raportointipalvelun toimivuutta ja antamaan siitä palautetta.

Projektin aikana pyritään toteuttamaan myös muiden projektin aikana valmisteltujen ilmiöiden määrittelyjen mukaiset ilmiöstä tiiviisti-näkymät.

Tableau-raportointi julkaistaan projektin aikana. Julkaisuun liittyvät hallintaprosessit on kuvattu erillisessä hallintamallissa.

2.4. Tiedon analyysin suunnittelu sekä projektin jatkokehitys ja -toimenpiteet

Projektin keskeinen toimija on rakenteellisen sosiaalityön kansallinen verkosto. Tavoitteena on, että verkoston toiminta vakinaistuu ja verkosto toimii myös projektin jälkeen keskeisessä roolissa rakenteellisen sosiaalityön osaamisen vahvistamisessa ja yhdenmukaistamisessa sekä rakenteellisen sosiaalityön tietotuotannon kehittämisessä ja laadun parantamisessa niin alueellisesti ja kansallisesti ml. tuoden uusia tietotarpeita, tunnistuen uusia ilmiöitä ja analysoiden Tableau-raportoinnin avulla saatavaa tietoa ja sen takia suunniteltavia toimenpiteitä.

Projektissa toteutettu tietotuotanto ja sen tulevat versiot edellyttävät jatkuvaa ylläpitoa ja kehittämistä. Työn jatkuminen ja siihen liittyvät hallintaprosessit on kuvattu erillisessä hallintamallissa.

3. Rakenteellisen sosiaalityön tietotuotannon suunnitteluun osallistuneet 5/25 saakka

Ratkaisun suunnittelu:

Ulla Hakola, erityisasiantuntija/Rakenteellisen sosiaalityön raportoinnin kehittäminen-projekti (12/23–4/25)

Vappu Koskinen, projektipäällikkö/Rakenteellisen sosiaalityön raportoinnin kehittäminen-projekti (8/22-)
Hyvinvointialueet/Rakenteellisen sosiaalityön raportoinnin kehittäminen -projekti
Rakenteellisen sosiaalityön kansallinen verkosto

Anna Hammais, tietoarkkitehti (konsultointi, käsittemallityö)

Tietotuotannon toteutus/ kevät 2025:

Tiina Ylöstalo, tiimipäällikkö/kehittämispäällikkö (projektin omistaja ajalla syksy 2024-syksy 2025)
Suvi Hyökki, erityisasiantuntija
Yllza Zogjani, suunnittelija
Tommi Korhonen, erikoissuunnittelija

Mika Lahdenkari, tilastotutkija (syksy 2023)

Rakenteellisen sosiaalityön raportoinnin kehittäminen -projektin seurantaryhmä 10/23–5/24:

Nina Knape, arviointijohtaja (projektin omistaja ajalla syksy 2022-kevät 2024)
Erja Ailio, tiimipäällikkö
Eeva Liukko, erityisasiantuntija
Vappu Koskinen, projektipäällikkö/Rakenteellisen sosiaalityön raportoinnin kehittäminen-projekti
Ulla Hakola, erityisasiantuntija/Rakenteellisen sosiaalityön raportoinnin kehittäminen-projekti

Tietotuotannon suunnitteluun osallistuivat lisäksi Kaisa Hujanen, erityisasiantuntija (2022–25) ja Maija Vakkuri, erikoissuunnittelija (2022–24)

Verkostotapaamisiin osallistuivat lisäksi Eeva Liukko, erityisasiantuntija (2022–25) ja Heidi Muurinen, erityisasiantuntija (2022–23)

4. Lähteet

Sosiaali- ja terveysministeriö (2022). Suomen kestävä kasvun ohjelma. Hankeopas STM:n toiseen valtionavustushakuun vuosille 2023–2025. Haettu:
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164312/STM_2022_13_J.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2021). Tietotuotantomalli-käsikirja 2021.

Haettu:

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/143182/Tietotuotantomalli-kasikirja_v1.pdf?sequence=1&isAllowed=y